

Библиотека:
РИЗНИЦА

Назив књиге:
САБРАНА ДЕЛА – ЈОВАН ДУЧИЋ

Уредник: Слађана Перишић

За издавача:
Ненад и Слађана Перишић

Издавач:
ИД Leo Commerce, Београд

Корице:
Pintor Project

Пласман:
ИД Leo Commerce, Београд
Михајла Бандура 36
011/375-2625
011/375-2626
011/375-2627
063/517-874

Е-mail:
nesaperisic@gmail.com
info@leo.rs
www.leo.rs

Штампа: Штампарија Топаловић

Тираж: 250

ИСБН 978-86-7950-117-2

ЈОВАН ДУЧИЋ
Сабрана дела

LEO COMMERCE
БЕОГРАД, 2014.

ЈОВАН ДУЧИЋ

О години рођења Јована Дучића постоје многе нејасноће. Сматра се да је рођен 1871, 1872. или 1874. године у сиромашној сељачкој породици, у подножју брда Леутар, у селу Подгљивље. Отац Андрија страдао је у Херцеговачком устанку 1875. и сахрањен је у Дубровнику. Мајка Јока имала је још ћерку Милеву из брака са Андријом, а из првог брака са Шћепаном Глоговцем двоје деце. Дучићево Требиње 1878, након Берлинског конгреса, припало је Аустроугарској.

Школује се у родном месту, потом у Мостару завршава Трговачку школу. Године 1890–1891. похађа Учитељску школу у Сарајеву, где завршава прву годину, да би другу и трећу завршио 1891–1893. у Сомбору. Ту Јован стиче и репутацију поете. Прву песму, „Самохрана мајка“, објавио је у сомборском листу „Голуб“. Затим, окушава срећу и у новосадском листу „Невен“. Прве песме објављене у „Невену“ дале су му полета, тако да се његово име наредних година објављује на страницама босанске „Виле“ и цетињске „Зоре“. Године 1893. Јован добија диплому учитеља. На Светосавској свечаности у хотелу „Дрина“ упознаје Магдалену Николић, ћерку рано преминулог Јована Николића, о којој се бринуо њен деда по мајци, познати трговац из Бијељине, Перо Живановић, чије ће презиме касније додати своме крштеном. Под њим је у босанској „Вили“ објављивала своје песме. Кад су се упознали, она је била тек свршена ученица Трговачке школе. Са њом се тајно верио новембра 1893. године, а њихова преписка ће се наставити и након што Дучић буде отишао из Бијељине у Мостар, где ће бити учитељ 1895–1899. године. Један део те кореспонденције сачуван је као прво писмо које је Дучићев пријатељ, песник Алекса Шантић упутио Магдалени 1901. године молећи је да му помогне у прикупљању претплате за своје дело „Песме“. Љиљана Лукић, професорка у пензији, чува у личном власништву преписку између Дучића и Магдалене. После раскида са Дучићем, Магдалена се зарекла да никад више неће изаћи из куће. Дучићева тајна вереница је рекла да јој након смрти на споменик уклешу следеће речи: „Мага Николић-Живановић, 1874–1957, сама пјесник и пјесника Јове Дучића прво надахнуће.“ Као учитеља у Бијељини власти га због патриотских песама „Отаџбина“ (*Не трза те ужас бједе, нит' те трза ужас рана, Мирно спаваш мила мајко, тешким санком успавана. Зарудиће љепица зора, Љепишем добу сванут дани...*) и „Ој Босно“ (*Мученице света... Пркосећ бури грдних вјетрова Што т' зимом бију чаробну груд, Ти носиш терет ропских окова, Ти носиш судбину и удес худ...*) стављају под истрагу, а затим, у мају 1894. године, протерују из града. Наредне 1895/96. године успева да се запосли као учитељ Српске православне школе у манастиру Житомирлићу код Мостара, али му ни ту власти не дају мира. Јован одлучује да

напусти учитељски позив. Враћа се у Мостар, где са пријатељима оснива лист „Зора“ (лист за забаву, поуку и књижевност). У овом листу Јован се појављује као преводилац са немачког и француског језика, затим постаје и уредник „Зоре“, у којој објављује низ запажених чланака о књигама, сликарима, културним догађајима и сл. Био је и члан друштва „Гусле“. Последње године боравка у Мостару, заједно са пријатељем Светозаром Ђоровићем, ухапшен је и отпуштен с посла. Исте године одлази на студије у Женеву, на Филозофско-социолошки факултет. Упознаје Скерлића у Паризу, сарађује са многим листовима и часописима (*Летонис*, *Зора*, *Српски књижевни гласник*). Године 1901. излази му прва књига, „Пјесме“, у издању мостарске „Зоре“. Септембра 1904. године, на сцени Народног позоришта у Београду, изведена је премијерно Јованова драма „Крунисање Душаново“. У Берлину је тих дана објављен циклус Јованових песама на немачком језику. Јован завршава есеј о Бори Станковићу који објављује 1905. У књизи есеја су се нашли и есеји о Иви Ђипику, Петру Кочићу, Иви Кнезу Војновићу и Милану Ракићу. Године 1906. завршава студије, а наредне у Министарству иностраних дела у Београду добија службу писара. 1908. ради као уредник књижевне хронике у „Политици“. У издању Српске књижевне задруге излази му књига „Песме“, као и две књиге у сопственом издању, стихови и песме у прози – „Плаве легенде“ и „Песме“. Године 1910. постављен је за аташеа у посланству у Цариграду, да би те исте године прешао на исти положај у Софији. Године 1911. излази књига „Песме“ у издању Цвијановића. Од 1912. до 1927. службује као секретар, аташе, а потом као отправник послова у посланствима у Риму, Атини, Мадриду и Каиру, као и делегат у Женеву у Друштву народа. Биран је за дописног члана Српске краљевске академије. 1929. у редакцији аутора појављују се две књиге сабраних дела, „Песме сунца“ и „Песме љубави“. После две године, након превременог пензионисања, враћен је на место отправника послова посланства у Каиру. Године 1930. излази трећа књига сабраних дела, „Царски сонети“, потом „Плаве легенде“ и „Градови и химере“. Ова последња, „Градови и химере“, јесте збирка путописа где су изнете његове импресије са путовања по Европи и Египту. У својим писмима, којих има десет, Дучић нас води кроз Швајцарске Алпе, Женеву, Париз, Крф, Рим, Делфе, Авиле, Атину, Јерусалим и Каиро. Богата дипломатска каријера путника и песника на најбољи начин је обједињена у овој књизи. Садржајан, са одличним познавањем историјских, географских и социјалних чињеница, Дучић своје *Химере* гради на темељима који у себи преплићу прошлост, садашњост и будућност.

Од 1931. постаје редован члан Српске краљевске академије, а следеће године постављен за посланика у Будимпешти. 1932. године издаје „Благо цара Радована“. Књига је издата са поднасловом „Књига о судбини“. „Јутра са Леутара“, са поднасловом „Мисли о човеку“, логичан су наставак збирке есеја „Благо цара Радована“. „Благо цара Радована“ је медитативно-есејистичка збирка која садржи Дучићева размишљања о битним стварима везаним за човекову судбину. То је збирка његових схватања о разноврсним проблемима човековог духа и живота. Назив књиге је симболичан – означава

исконску тежњу човековог духа да се оплемени, уздигне и дође до највиших сазнања и истине. „Цар Радован је цар царева, владар судбине, господар свемира... Цар Радован није постојао другде него у очима које су изгубиле свој поглед. Сви људи знају да има у животу још увек једно закопано благо за сваког од њих. О њему је сањао Мојсије кад је ишао за огњеним стубом, и Цезар кад је прешао Рубикон, и Колумбо кад је своје једро поверио ветру који га је водио у земљу о којој није знао ни шта је ни где је...“ Од 1933. до 1941. био је посланик најпре у Риму, а потом у Букурешту, где је први југословенски дипломата у рангу амбасадора, а до распада Југославије посланик у Мадриду. Године 1937. италијански краљ Виторио Емануеле III одликовао је Јована Дучића (*Cavaliere di gran Croce decorato del gran cordone*). 1940. године Иво Андрић, тада амбасадор у Берлину, шаље му своје „Приповјетке“, уз посвету: „Драгом господину Дучићу, нека вам ова моја црвена књига каже ово: 'Ваше дело је постало својина једног народа: вашим делом се заклињу поколења. Али, кад би нешто било могућно да једном буде заборављено ваше име и изгубљено ваше дело, тврдо верујем да би младићи и девојке их далеких нараштаја хтијући да изразе оно што је најлепше у њима од бола до љубави проговорили језиком ваше поезије, нашли исте, ваше речи и усклике. То је судбина великих песника.“ Од 1941. до 1943. живи код свог рођака у граду Гери (Индијана, САД). У то време води организацију у Илиноису (коју је основао Михајло Пупин 1914. године), која представља српску дијаспору у Америци. Излази му монографија „Гроф Сава Владиславић“. То је романирана биографија једног од највећих Срба свих времена, дипломате на двору Петра Великог и Катарине I. Објављује политичке брошуре и пише у српској штампи у САД, погођен развојем ситуације у Југославији и страдањем српског народа. Године 1943, на празник Благовести, у Гери умире Јован Дучић. Дучићеви земни остаци пренесени су у порту манастира Св. Саве у Либертвилу. На дан смрти изашла му је „Лирика“, у Питсбургу. Од 2000. гроб овог великог српског песника налази се у порти Мала Грачаница у родном Требињу, како је и желео.

Јован Дучић је изузетна појава у српској књижевности и култури. Он је лиричар и у песни и у прози. Спада у ред оних писаца који су читавог живота писали једну књигу.

Јован Дучић је књижевно образовање стекао у Швајцарској и Француској. Под утицајем тога прихватио је идеје парнасизма и симболизма. Управо зато се и догодило да је по повратку у Србију раскрстио са својим дотадашњим певањем, одрекао се песама написаних до тридесете године живота и кренуо новом песничком стазом европске поезије. Тај свој заокрет Дучић ће образложити песмом *Моја поезија* (1904):

Мирна као мрамор, хладна као сена,
Ти си бледо тихо девојче што снева.
Пусти песма других нека буде жена,
Која по нечистим улицама пева.

Песма *Моја поезија* је програмска песма и у њој су песничким средствима изложена Дучићева схватања поезије. У суштини песничког погледа на поезију је ларпурлартизам – уметност ради уметности; песма мора искључиво да служи уметничким циљевима (лепоти), а не друштвеним или политичким.

За поезију Јована Дучића карактеристично је прожимање два основна мотива: љубави и природе. Љубавна поезија Дучићева особена је и специфична. Нема у њој непосредног доживљаја љубави, нема конкретне жене од крви и меса, ретки су стихови наглашене чулности попут ових из песме *Чежња*:

Гола, она чека; а поглед, пун жуди,
Вапије у небо, и страда, и моли!
И док стидно око у небеса блуди,
Чежњом дрхћу прса и удови голи.

Дучићева љубав је несрећна и меланхолична. Он чезне за њом, али је свестан да је она пролазна и да за собом оставља бол.

Доста јадна жено, све је залуд! Доста!
Ми смо једно другом давно све дали.
Погасимо лампе лира! Као вали,
Све је већ протекло и ничег не оста...

Дучићева поезија о жени и љубави некада је удаљена од свакодневног живота и стварности; удаљена од обичног човека, не само по томе што пева о недостижној, немој и далекој жени.

Опет једно вече... И мени се чини,
негде далеко, преко трију мора,
при заласку сунца, у првој тишини,
тужна, у сенци смарагдових гора,
бледа као чежња, непозната жена,
с круном и у сјају, седи мислећи на ме...
Тешка је, бескрајна, вечна туга њена
На домаку ноћи, тишине и таме.

У његовом раду се могу издвојити три фазе: прва, под утицајем Војислава Илића, може се пратити до одласка у Женеву, у којој се он развија као следбеник Војислава Илића, окренут традиционално и немачким и руским песницима. Друга, присутна до Првог светског рата, у којој он радикално раскида са претход-

ном фазом, а налази се под огромним утицајем француске поезије, парнасоваца и симболиста. Он сада тежи да постигне савршенство у форми и изразу. Ови елементи се виде у другој и трећој збирци – *Песме* и *Песме у прози*, изашле 1908. године. Трећа, позната као постсимболистичка фаза, видљива је од Првог светског рата па надаље. У њој је достигао зрелост као човек и песник. Враћао се већ објављеним песмама, преправљао их или сасвим одбацивао. Збирка *Пјесме* (1901) садржи и стихове из најранијих година. Четири књиге изгледају као четири певања једног пева: ПЕСМЕ СУНЦА (највећи број антологијских песама) — чине циклус *Вечерње песме*, *Јутарње песме*, *Сенке по води*, *Душа и ноћ*, *Лирика*. Предговор је написао Богдан Поповић; ПЕСМЕ ЉУБАВИ И СМРТИ – у њима се жена јавља као основни покретач надахнућа; *Песме љубави* посветио је Слободану Јовановицу. ЦАРСКИ СОНЕТИ, историјске и родољубиве песме, као и *Дубровачке поеме*, које су пуне ироније; ПЛАВЕ ЛЕГЕНДЕ, песме у прози. Књигу *Пјесме* посвећује Алекси Шантићу и Атанасију Шола, јер су они били његови другови у Мостару, као и уредници у часопису *Зора*. Прве своје циклусе, *Сенке по води* и *Душа и ноћ*, Дучић је писао у време студентских дана, док је био у Женеви и Паризу.

Дучић је течно говорио француски, немачки и руски језик. Живот у туђини, ма колико интересантан био, побуђивао је у њему болну носталгију. Патио је и за Мостаром. Сам песник о томе каже у свом писму Алекси Шантићу 1922. године: „Мене је туђина обесхрабрила, ја сам се осјећао за свагда усамљен... Овај кратки додир са својом грудом и мојима, дао ми је нову љубав за живот и вољу за рад.“ Због тога није ни чудо што је Дучић поклонио толико дарова свом Требињу, што је тај велики заточеник желео да у свој град из читавог света донесе што више лепоте, као ни то што је у свом тестаменту завештао да се сахрани у Требињу.

Награда „Јован Дучић“ је награда за песништво, а додељује се сваке године у Требињу. Културна манифестација „Дучићеве вечери поезије“, која се одржава сваке године на Благовести, окупља велики број културних и научних радника, стваралаца из Републике Српске, Србије и Црне Горе и осталих земаља у окружењу.

Босиљка Делић

БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА
Књиџа о судбини

БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА

Цар Радован је цар царева, владар судбине, господар свемира. Он носи златну секиру на рамену, јаше коња који је бео и висок као брдо под снегом, и на руци држи буљину са огњеним очима, како би могао ноћу видети пред собом. О њему говоре у мојој земиљи само људи који су полудели. Али су затим у њега поверовали и сви мудраци. Цар Радован има круну од хартије и по плашту лудачке прапорце. Има ноге и руке зелене као трава, јер живи на копну и у води. Нико не памти његово порекло, ни име његове породице, нити зна за његове пријатеље и непријатеље. Он пролази кроз небески простор као црни облак пун грмљавине, и по водама као брод који гори. Нико не зна његове битке ни тријумфе, јер његова моћ није над војскама, ни његова слава у бојним подвизима. Он царствује у миру своје величине и сунча се на сунцу своје снаге и лепоте. Он се крије од сваког, а ипак свако има његову слику у очима и његов глас у ушима. Где су његове палате и његови вртови? И где су његове беле жене, и његови брзи коњи, и његова свилена стада, и његови љути пси за стадима? Чувају ли његова врата људи или змајеви? – Само лудаци, чији је он једини цар и господар, самодржац и покровитељ, знају путеве који воде у његово царство, и знају га мостови преко којих се прелази у његове покрајине пуне сјаја и пуне музике. Јер је људски ум ограничен на оно што је видео и чуо, а лудило је једино безгранично и слободно од свих ледених закона свести и сазнања. Слобода, то је лудило; и само лудаци су слободни.

Цар Радован је цар лудака који су увек добри. Он зато плива у људској крви само кад је отрована, и пребива у њиховом уму тек кад је већ помрчао; и зато су га само они који су изгубили све путеве нашли на својим тамним беспућима. Њега познају само лудаци који више никог другог не препознају; и с њим говоре само они чије речи више нико не разуме; и за њим вапе једино они који су се већ одрекли свега земаљског и људског. – Сви људи имају истоветне среће и несреће откад су постали, а само лудаци имају сваки своју сопствену срећу. Само они нису једнаки самом себи, него се обнављају увек нови. Сви људи виде ствари скоро подједнако, а само лудаци имају своја лична мишљења. Велика мудрост се налази по дну мрачног понора; и само су најлући људи говорили најдубље речи.

Цар Радован није постојао другде него у очима које су изгубиле свој поглед. Само лудаци говоре о благу тог цара, и зато копају ноћу и на припеци, пробијају лед и буше студену земљину кору. Сву су земљу безброј пута испреметали. По самотним виноградима, заборављеним црквинама, по дворовима порушеним и пуним трња, свуда су копали, бушили, обарали, превртали. Безбројне војске лудих копали су с краја до краја по мојој земљи. Свуда су прошле те црне чете изгубљених за живот, бивших људи који су се одрекли сваког додира с нама. Они од памтивека траже благо цара Радована; копају железом и каменом, и грањем, и ноктима, и зубима; копају док не попадају мртви! Читава покољења полуделих људи тражили су благо царево, закопано негде неизмерно дубоко, ко зна где, у нашим пољима. Допирали су често до у саму утробу земље, бушећи без сна и одмора; али је то благо тонуло све дубље, и мамило све свирепије. Тако ће трајати докле буде сунца и месеца.

И увек ће копати, а никад двојица заједно. Јер је царев наследник само онај који буде најдубље копао, и који умре копајући, и који не би казао и када би

најзад његов ашов одиста ударио у црна врата подземне палате у којој је благо цара Радована, цара свих царева, и владара свих судбина. Увек копати, док други не дође да копа! Јер само други сметају да нађемо срећу где хоћемо. Лудаци то знају боље од мудрих. – Али знају то и мудри.

Нису само лудаци који копају за благом цара Радована. Сви људи знају да има у животу још увек једно закопано благо за сваког од њих. Сви људи копају: сви људи од акције, од полета, од силе, од вере у живот и у циљ, и од вере у невероватно и у немогућно. Једни копају у пољу и у шуми; други у идеји, у идеалу, у химери; трећи у интриги и у злочину. Сви траже и вапе за царем тог вечног неспокојства и вечног трагања. Свет би нестао да нема тог цара, и ослепео би да не сија у помрчини његово неслућено благо, и очајавао би да нема његове маније и опсесије. – Јер сваки човек нешто тражи; свако је упро свој поглед безума и себичности у неко место где мисли да стоји закопано благо цара Радована. Нема никога ко не верује да нема још нешто његово које треба пронаћи. И свако верује да своје благо треба кришом тражити, кришом и од најближих и од најмилијих. Сви су лудаци. Сви су људи омађијани и отровани. Јер царева палате су високе до изнад сунца дању, и до изнад звезда у мраку када Седам влашића пролазе мирно све границе немира и очајања. Сви су људи лудаци.

Царево благо је отров овог света. О њему сањају Песници, који живе у вечној неспокојству да објасне божанство кроз његова дела, и да га посведоче својим сопственим стварање.

О њему сањају Хероји, јер мисле како само они треба да себе баце у огањ па да сутрадан буде добро свима, и да затим сви људи нађу своје благо.

О њему сањају и Пророци, који, у свом лудилу, проричу увек неку нову срећу и нову обећану земљу.

И, најзад, о њему сањају Краљеви, што хоће да владају силом љубави или силом мржње.

О њему је сањао Мојсије кад је ишао за огњеним стубом, и Цезар кад је прешао Рубикон, и Колумбо кад је своје једно поверио ветру који га је водио у земљу о којој није знао ни шта је ни где је. То благо царево тражи и звездар који гледа маглу на звездама; и ботаничар који тражи сву тајну плођења у срцу једног цветића; и свештеник који враћа веру у окорело срце неверних. Сви људи траже јер су сви луди! Крв свију је отровао цар Радован који живи и у трави и у води, силни цар који пролази небом као облак пун грмљавине, и морем као брод који пламти у пожару.

Цар лудака, али и цар свију људи од акције и идеала! Цар оних који у лудилу срца или у лудилу мозга верују у невероватно и остварују немогућно! Цар Радован је цар царева, силнији него херој Агамемнон, богатији него Мидас, дубљи него пророк Језеки, и мудрији него цар Соломон. Све очи овог света упрте су у њега.

О СРЕЋИ

1.

Свака је филозофија тужна. Ако говорите дуже о срећи, ви ћете се напослетку осећати помало несрећним. Нема ниједне велике истине човекове о којој се сме до краја мислити без опасности за своју мисао: ни о религији, ни о љубави, ни о смрти. Све што је дубоко, изгледа на дну тамно и невесело; и ни у један се понор не даје дуго гледати без вртоглавице и ужаса. Колико више размишљате о животу, све се више отварају његове заседе и показују његова беспућа. Зато ако пуно говорите о несрећама у животу, најзад више не видите живот него несреће. – Одиста, човек живи целог века у небројним опасностима, али ипак се догађа да велики број људи проживе цео живот не дочекавши никакве нарочите несреће. Чак многим људима протече живот као лепа река Аретуза, која је најпре имала свој извор у Пелопонезу, а затим несметано пронела своје слатке воде кроз цело море до Сицилије, да исто тако слатка избије онамо из новог извора. Ужаси живота постану једним делом наше судбине само ако се у њих нарочито удубљујемо. – Има блаженог света који не верује у зло, а има и других људи који нису никад веровали ни у несрећу; међутим, ни једни ни други нису тим изгубили више него они који су сва зла премерили и све несреће пребројали. Напротив, многе несреће не бисмо можда ни избегли да смо на њих дуго мислили, као што је случај да човек добије баш ону болест на коју највише мисли. – Многи се људи туже да им прође цео век тражећи животу његов смисао, који, ако уопште постоји, и није другде него у самом тражењу. Ко смисао живота није тражио, тај није живео; али ко га је тражио, тај никад није био довољно срећан.

Срећа, дакле, није идеја него илузија, пошто срећа није ствар разума, него ствар уображења. Зато човек верује да је срећан и кад није срећан. Али и несрећа је тако исто утопија као и срећа, јер на стотину несрећа има извесно половину измишљених и уображених. Зато се може говорити само о томе шта може бити предмет среће или несреће, али се не даје говорити о томе ко је срећан, а ко несрећан. Ко мисли да је срећан, он је одиста срећан. Немогуће би неком било доказивати да није срећан само формулама или доктринама о срећи. Међутим, измишљена срећа или уображена несрећа, то су ипак потпуне стварности: јер могу трајати целог живота, и јер је сваки човек уверен у оно што осећа и кад није уверен у оно што мисли.

Најмање су срећни они људи који би имали све разлоге да буду срећни. Има људи који су господари златних рудника, а не осећају се срећним; а има људи који се не осећају несрећним ни после каквог случаја који би други сматрали катастрофом људског живота. Значи да је срећа једна ствар мишљења, и да сама за себе ништа не представља. Срећа, то је ипак само једна фикција. А ако срећа постоји, онда је она само у жељама, јер је жеља покрет и акција, значи једини живот и једина права радост. – Неоспорно, има и људи који не умеју бити срећни ни са ма каквим врлинама, или ма коликим богатством. Има и људи рођених за несрећу, као што су други рођени за музику. Треба имати таленат за срећу, као што треба имати пуно душе да се буде истински несрећан. Мали људи могу бити срећни, али мали људи не умеју бити несрећни.

Богатство није главни услов за срећу, ма колико изгледало да јесте. На лепим сребрним монетама Фокеје и Митилене, стајали су рељефи богиње Афродите и песникиње Сапфе, као да је тиме речено да изнад среће у богатству, стоји ненадмашна срећа у љубави и лепоти. Али лепота и љубав, то су среће које нису довољне бедном човеку, јер је он уплашен и престрављен животом откад је почео да ходи по сунцу. Зато је увек и мислио да је злато једини извор сигурности за његов живот. – Извор сигурности, али не и среће. У природи је човека да кад мисли, он мисли само упоређујући, и не постоји мисао друкчије него према аналогји. А материјално богатство је баш нешто што се најлакше упоређује са другим богатствима, али и које у тим поређењима само губи. Зато материјално богатство не може никад бити пуном срећом. Само срећа усамљена, недељива, неупоредива, и срећа која стоји по страни свих других човекових благодети, то је срећа свих срећа, средишни нерв наше љубави за живот, права човекова илузија о судбини. Таква недељива срећа јесу геније, храброст, част. Недељива и неупоредива срећа јесте само слава.

Све су велике среће случајне, и нема човека који је измислио једну срећу. Није тачно речено да је сваки човек ковач своје среће; тачно је, напротив, да је човек увек сам ковач своје несреће. Јер од хиљаду несрећа има само једна која нас сналази од Бога, а то је смрт, иако смрт није несрећа, или бар не највећа. Све друге беде су дело човеково, чак и сама његова болест. Зато ако су среће случајне, несреће нису случајне. За сваку нашу несрећу крива је или наша лакоумност, или наша гордељивост, или наша глупост, или наш порок. И за физичке болести су криве само наше духовне болести, нездраве и порочне мисли. За несреће новчане, крива је или наша лакоумност или наша сензуалност. Чак и човек који је прегажен на улици може најпре да криви себе а тек онда да криви другог. – Зато човек кроз цео живот чини себи самом више зла него добра. Што успемо нашом памећу, покваримо нашом ћуди; а што успемо нашом добротом, упропастимо нашим пороцима; и, најзад, што постигнемо својом мудрошћу, изгубимо нашим темпераментом. Јер има нешто јаче и пресудније од свих наших сила, а то су наше слабости. – И антички свет је знао за непријатељство човека према себи самоме. Лукреције, велики песник, говори на једном месту о нередима у души човека, којих набраја пет: охолост, разврат, раздражљивост, раскош, леност. – Одиста, сва мудрост човекова треба да служи само томе да сам себи не прави зло. Треба се чувати више себе него својих злотвора. Човек који за своје несреће криви другог, већ тим показује да је или малоуман или кривоуман, чак и рђав. Наука о том како треба мислити, логика, и наука како треба бити добар, морал, и нису стварно ништа друго него учење како да човек сам себи не искрива несреће и не ствара непријатеље.

2.

Одувек су људи сматрали да су среће, велике и несразмерне човеку, божанског порекла, а да су и велике несреће само казне Провиђења. Једино су мале среће сматране за дело човеково, а и мале несреће су сматране само човековим сопственим погрешкама. Јер у дну сваког великог случаја лежи једно чудо, а ниједно право чудо није човек умео да припише самом себи. – Ни несрећа не иде на сваког човека, као што болест не иде на сваку крв. Затим, мада је врло мало људи истински срећних, исто је тако мало људи који се сматрају истински несрећним. Изгледало би као да се цео живот и не састоји једино од срећа и несрећа, него као да по средини има још једно нарочито стање које човека по-

ХРОНОЛОГИЈА

О години рођења Јована Дучића постоје спорови и нејасноће. Перо Слијепчевић наводи да је Дучић рођен, највероватније, 1872. у Требињу. Већи број истраживача тврди да је рођен 1874. Светозар Ђоровић у својим сећањима наводи (према М. Милошевићу, *Рани Дучић*) да је Дучићева година рођења 1872. Датум рођења би могао да буде 15. јун или 15 јул. Отац Дучићев Андрија страдао је у Херцеговачком устанку 1875. и сахрањен је у Дубровнику. Мајка Јока из брака са Андријом имала је још ћерку Милеву, а из првог брака са Шћепаном Глоговцем двоје деце (Ристу и Соку).

1878. Требиње, након Берлинског конгреса, припада Аустроугарској. Дучић се школује у Требињу, потом у Мостару завршава трговачку школу.

1890-1891. похађа Учитељску школу у Сарајеву.

1891-1893. завршава Учитељску школу у Сомбору. Као учитељ постављен је у Бијелини, а власти га због политичких разлога прогоне у манастир Житомислић.

1895-1899. учитељ је у српској школи у Мотару. Члан је друштва *Гусле*, оснивач и члан уредништва књижевног листа *Зора*. Последње године боравка у Мостару, заједно са пријатељем писцем Светозаром Ђоровићем, ухапшен је и отпуштен с посла. Исте године одлази на студије у Женеву, на Филозофско-социолошки факултет. Одржава бројне везе са пријатељима писцима из Мостара, упознаје Скерлића у Паризу, сарађује са многим листовима и часописима (*Лешојис*, *Зора*, *Српски књижевни гласник*).

1900. умире му мајка.

1901. излази му прва књига *Пјесме*, у издању мостарске *Зоре*.

1906. завршава студије, а следеће године у Министарству иностраних дела, у Београду, добија службу писара.

1908. ради као уредник књижевне хронике у *Полицији*. У издању *Српске књижевне задруге* излази му књига *Песме*, као и две књиге у сопственом издању, стихови и песме у прози – *Плаве леџенде* и *Песме*.

1910. постављен за аташеа у посланству у Цариграду, а исте године прелази на исти положај у Софији.

1911. књига *Песме* у издању Цвијановића.

1912-1927. службује као секретар, аташе, а потом као отправник послова у Риму, Атини, Мадриду и Каиру, као и делегат у Женеву у Друштву народа.

1924. биран за дописног члана Српске краљевске академије.

1929. у редакцији аутора појављују се две књиге *Сабраних дела*, *Песме сунца* и *Песме љубави*. После две године, након превременог пензионисања, враћен на место отправника послова посланства у Каиру.

1930. трећа књига *Сабраних дела*, *Царски сонети*, потом *Плаве леџенде* и *Градови и химере*.

1931. редован члан Српске краљевске академије, а следеће године постављен за посланика у Будимпешти.

1932. *Благо цара Радована*.

Од 1933. до 1941. прво посланик у Риму, а потом у Букурешту, где је

произведен у звање амбасадора, а до распада Југославије посланик у Мадриду.

Од 1941. до 1943. живи код свог рођака у граду Гери (САД, Индијана). Излази му монографија *Гроф Сава Владиславић*. Објављује политичке брошуре и пише у српској штампи у САД, погођен развојем ситуације у Југославији и страдањем српског народа.

1943. умире у Гери, где је и сахрањен. На дан смрти изашла му је књига *Лирика*, Питсбург. Исте године његови посмртни остаци пренесени су у порту српског манастира св. Саве у Либертвилу.

2000. Дучићеви посмртни остаци пренети су, по његовом завештању, из Америке у Отаџбину. Песников ковчег положен је у крипту цркве херцеговачке Грачанице на Црквинама изнад Требиња.

**БИБЛИОГРАФИЈА КЊИЖЕВНИХ ДЕЛА
ЈОВАНА ДУЧИЋА**

(Прва издања)

ПЈЕСМЕ. Прва књига. Издање уредништва „Зоре”, Мостар, 1901.

ПЕСМЕ. Српска књижевна задруга, Београд 1908.

ПЕСМЕ. Београд, 1911.

САБРАНА ДЕЛА ЈОВАНА ДУЧИЋА I-X, Београд-Питсбург-Чикаго, 1929-1951.

Књига I: ПЕСМЕ СУНЦА, Београд, 1929.

Књига II: ПЕСМЕ ЉУБАВИ И СМРТИ, Београд, 1929/30.

Књига III: ЦАРСКИ СОНЕТИ, Београд, 1930.

Књига IV: ПЛАВЕ ЛЕГЕНДЕ, Београд, 1930.

Књига V: ГРАДОВИ И ХИМЕРЕ, Београд, 1930.

Књига VI: БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА, Београд, 1932.

Књига X: ГРОФ САВА ВЛАДИСЛАВИЋ. Један Србин дипломат на двору Петра Великог и Катарине I, Питсбург, 1942.

ЛИРИКА, (Питсбург), 1943.

СТАЗА ПОРЕД ПУТА. МОЈИ САПУТНИЦИ. ЈУТРА СА ЛЕУТАРА. (*Сабрана дела*, књ. VII-IX, Чикаго, 1951.

САБРАНА ДЈЕЛА ЈОВАНА ДУЧИЋА I-VI, „Свјетлост”-„Просвета”, Сарајево-Београд, 1969.

САДРЖАЈ

| | |
|--|------------|
| ПРЕДГОВОР | 5 |
| БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА | 11 |
| Благо цара Радована | 13 |
| О срећи | 15 |
| О љубави | 40 |
| О жени | 61 |
| О пријатељству | 79 |
| О младости и старости | 101 |
| О песнику | 119 |
| О херојима | 143 |
| О пророцима | 159 |
| ЈУТРА СА ЛЕУТАРА | 169 |
| О мирноћи | 171 |
| О мржњи | 176 |
| О плесу | 180 |
| О љубомори | 184 |
| О сујети | 192 |
| О страху | 196 |
| О разочарењу | 202 |
| О родољубљу | 207 |
| О карактеру | 214 |
| О уљудности | 226 |
| СТАЗА ПОРЕД ПУТА | 231 |
| Стари краљ Петар | 233 |
| На солунском фронту са Регентом | 239 |
| Личност Николе Пашића | 244 |
| Са Драгишом у Анадолији | 250 |
| Сутон једне славе | 261 |
| Светислав Симић | 268 |
| Мостар | 271 |
| ВЕРУЈЕМ У БОГА И У СРПСТВО | 275 |
| Југословенска идеологије | 277 |
| Федерализам или централизам | 307 |
| <i>Распoложeње њре уједињeња</i> | 309 |
| <i>Браћа Срби и браћа Хрвајти</i> | 313 |
| <i>Истoријска ѓрандоманија Хрвајта</i> | 318 |
| <i>Нешић о ѡправном смислу Хрвајта</i> | 325 |
| <i>Стијeјан Радић, ѡполитичар</i> | 330 |
| <i>Др Анђe Трумбић, дијломат</i> | 341 |

| | |
|---|------------|
| <i>Др Анџон Корошеи, државник</i> | 348 |
| <i>Српски централизам</i> | 354 |
| Др Влатко Мачек и Југославија | 361 |
| Против „јединог пута у заједницу са народом Павелића и Степинца, Мачека и Крњевића | 376 |
| ГРАДОВИ И ХИМЕРЕ | 381 |
| Прво писмо из Швајцарске – Алпи | 383 |
| Друго писмо из Швајцарске – Женева | 394 |
| Писмо из Француске – Париз | 411 |
| Писмо с Јонског мора – Крф | 428 |
| Писмо из Италије – Рим | 446 |
| Прво писмо из Грчке – Делфи | 455 |
| Писмо из Шпаније – Авила | 475 |
| Друго писмо из Грчке – Атина | 489 |
| Писмо из Палестине – Јерусалим | 509 |
| Писмо из Египта – Каиро | 525 |
| ГРОФ САВА ВЛАДИСЛАВИЋ | 537 |
| Место предговора | 539 |
| I. Предање о породици Владиславић | 541 |
| II. Сава Владиславић у Дубровнику | 564 |
| III. Сава Владиславић у Цариграду | 575 |
| IV. Сава Владиславић у Москви (I) | 585 |
| V. Сава Владиславић у Москви (II) | 599 |
| VI. Поход Петра Великог на Прут | 614 |
| VII. Сава Владиславић у Италији и у Дубровнику, 1716-1722 | 640 |
| VIII. Сава Владиславић по повратку из Италије | 670 |
| IX. Сава Владиславић, пуномоћни министар у Кини | 684 |
| X. Последњи дани Саве Владиславића | |
| XI. Додаци – Писма и документи | 707 |
| ПЕСМЕ | 735 |
| I Песме сунца | 737 |
| Сенке по води | |
| <i>Залазак сунца</i> | 741 |
| <i>У сумраку</i> | 741 |
| <i>Падање лишћа</i> | 741 |
| <i>Акорди</i> | 742 |
| <i>Тишина</i> | 742 |
| <i>Познанство</i> | 742 |
| <i>Једне вечери у сунџон</i> | 742 |
| <i>Јабланови</i> | 743 |
| <i>Чекање</i> | 743 |
| <i>Повраћајак</i> | 743 |
| <i>Чежња</i> | 743 |
| <i>Новембар</i> | 744 |
| <i>Морска врба</i> | 744 |
| <i>Сај</i> | 744 |

| | |
|---------------------------------|-----|
| <i>Поноћ</i> | 744 |
| <i>Зашићо?</i> | 745 |
| <i>Зимски њасићел</i> | 745 |
| <i>Поезија</i> | 745 |
| <i>Погне</i> | 745 |
| <i>Римски сонети</i> | 746 |
| <i>Самоћа</i> | 746 |
| Јадрански сонети | |
| <i>Поред воде</i> | 749 |
| <i>Крај мора</i> | 749 |
| <i>Село</i> | 749 |
| <i>Лейо</i> | 749 |
| <i>Слушање</i> | 750 |
| <i>Дубровачки requiem</i> | 750 |
| <i>Далмација</i> | 750 |
| <i>Ноћни ситихови</i> | 750 |
| <i>Јућирењи сонети</i> | 751 |
| <i>Зезде</i> | 751 |
| <i>Љубав</i> | 751 |
| <i>Месечина</i> | 751 |
| <i>Вечерње</i> | 752 |
| Јутарње песме | |
| <i>Прича</i> | 755 |
| <i>Најон</i> | 755 |
| <i>Шум</i> | 755 |
| <i>Сусрећи</i> | 755 |
| Вечерње песме | |
| <i>Рефрен</i> | 759 |
| <i>Сейа</i> | 759 |
| <i>Сунцокрећи</i> | 759 |
| <i>Песма мрака</i> | 760 |
| <i>Чекање</i> | 760 |
| <i>Песма</i> | 760 |
| <i>Међа</i> | 760 |
| Сунчане песме | |
| <i>Поље</i> | 763 |
| <i>Свићање</i> | 763 |
| <i>Суша</i> | 763 |
| <i>Бук</i> | 763 |
| <i>Шума</i> | 764 |
| <i>Мрак</i> | 764 |
| <i>Сунце</i> | 764 |
| <i>Киша</i> | 764 |
| <i>Оморина</i> | 765 |
| <i>Бор</i> | 765 |

| | |
|---------------------|-----|
| <i>Вей̄ар</i> | 765 |
| <i>Ноћ</i> | 765 |
| <i>А̄прил</i> | 766 |
| <i>Буква</i> | 766 |
| <i>Мрави</i> | 766 |
| <i>Недеља</i> | 766 |

Душа и ноћ

| | |
|-----------------------------|-----|
| <i>Душа</i> | 769 |
| <i>Нос̄ӣал̄џӣја</i> | 769 |
| <i>На̄јор</i> | 769 |
| <i>Са̄јӯй̄нӣши</i> | 769 |
| <i>Љубав</i> | 770 |
| <i>Сона̄ӣа</i> | 770 |
| <i>Тама</i> | 770 |
| <i>Досада</i> | 770 |
| <i>С̄ӣрах</i> | 771 |
| <i>Екс̄ӣаза</i> | 771 |
| <i>Замор</i> | 771 |
| <i>Рефрен</i> | 771 |
| <i>Враћање</i> | 772 |
| <i>Снови</i> | 772 |
| <i>Крај</i> | 772 |
| <i>Са̄ӣи</i> | 772 |
| <i>С̄ӣихови</i> | 773 |
| <i>Песма</i> | 773 |
| <i>Суза</i> | 773 |
| <i>Ра̄исодӣја</i> | 773 |
| <i>Мир</i> | 774 |
| <i>Рас̄ӣанак</i> | 774 |
| <i>Вече</i> | 774 |
| <i>Измирење</i> | 774 |
| <i>Пӯӣ</i> | 775 |
| <i>Гама</i> | 775 |
| <i>Сусре̄ӣ</i> | 775 |
| <i>Резӣгна̄ӣџа</i> | 775 |
| <i>Слӯӣње</i> | 776 |
| <i>Срце</i> | 776 |
| <i>Символ</i> | 776 |
| <i>Рас̄ӣӯће</i> | 776 |
| <i>О̄йсена</i> | 776 |

II Песме љубави и смр̄ӣи

| | |
|---------------------|-----|
| <i>Химера</i> | 779 |
| <i>Срце</i> | 779 |
| <i>Жена</i> | 780 |
| <i>Завей̄</i> | 780 |
| <i>Песма</i> | 781 |

| | |
|------------------------------|-----|
| Тајна | 781 |
| Гнездо | 782 |
| Лейоџа | 782 |
| Суџон | 783 |
| Наша сриа | 783 |
| Бескрајна џесма | 784 |
| Моја љубав | 784 |
| Очи | 785 |
| Чедносџ | 785 |
| Номади | 786 |
| Велика ноћ | 786 |
| Сџварање | 787 |
| За звездама | 787 |
| Мирна џесма | 788 |
| Тренуши | 788 |
| Неџријаџељ | 789 |
| Крила | 789 |
| Песма љубави | 790 |
| Песма суџона | 790 |
| Песма џиџине | 791 |
| Песма умирања | 791 |
| Последња џесма | 792 |
| Заборав | 792 |
| Песме сриа | 792 |
| Песма | 793 |
| Ђуџање | 793 |
| Песма жени | 794 |
| Сумња | 794 |
| Сџрофе једној жени | 795 |
| Наџџужнија џесма | 795 |
| Песме бођу | 796 |
| Песме смрџи | 797 |
| Песме жени | 798 |

III Царски сонетџи

| | |
|---------------------|-----|
| Цариџа | 801 |
| Двобој | 801 |
| Цар | 801 |
| Жиџије | 801 |
| Зайис | 802 |
| Койљаниџи | 802 |
| Радовџиџе | 802 |
| Владичџи | 802 |
| Манасџир | 803 |
| Дубровник | 803 |
| Слава | 803 |
| Паж | 803 |

| | |
|-------------------------------------|-----|
| Моја отаџбина | |
| <i>Аве Србија</i> | 807 |
| <i>Македонија</i> | 807 |
| <i>Хорда</i> | 808 |
| <i>Вардар</i> | 808 |
| <i>Херцеговина</i> | 809 |
| <i>Химна победника</i> | 809 |
| <i>Брегалница</i> | 809 |
| Дубровачке поеме | |
| <i>Дубровачки магриџал</i> | 813 |
| <i>Дубровачки њоклисар</i> | 813 |
| <i>Дубровачки њасџел</i> | 813 |
| <i>Дубровачко вино</i> | 813 |
| <i>Дубровачки карневал</i> | 814 |
| <i>Дубровачки еџиџаф</i> | 814 |
| <i>Дубровачки барок</i> | 814 |
| <i>Дубровачки сенаџор</i> | 814 |
| <i>Дубровачки архиепископ</i> | 815 |
| IV Плате леџенде | |
| <i>Човек и њас</i> | 819 |
| <i>Црна њесма</i> | 819 |
| <i>Срца</i> | 819 |
| <i>Прича о јаком</i> | 820 |
| <i>На сџени</i> | 820 |
| <i>Мала њпринцеџа</i> | 821 |
| <i>Вечерње</i> | 821 |
| <i>Једне ведре ноџи</i> | 821 |
| <i>Дубровачка јесен</i> | 822 |
| <i>Равнодушностџи</i> | 822 |
| <i>Љубав</i> | 823 |
| <i>Дело</i> | 823 |
| <i>Прехисторијска љубав</i> | 824 |
| <i>Пролеџња њесма</i> | 824 |
| <i>Вечерње њесме</i> | 824 |
| <i>Човек</i> | 825 |
| <i>Сунце</i> | 825 |
| <i>Осџрво њаџаџа</i> | 826 |
| <i>Рука</i> | 827 |
| <i>Оџледала</i> | 827 |
| <i>Оџров</i> | 827 |
| <i>Зохра</i> | 828 |
| <i>Пророџи</i> | 828 |
| <i>Дубровачка њесма</i> | 829 |
| <i>Казна</i> | 829 |
| <i>Свеџлостџи</i> | 830 |
| <i>Среџа</i> | 830 |
| <i>Песма о боџу</i> | 831 |

| | |
|------------------------------|-----|
| <i>Другови</i> | 831 |
| <i>Песма о жени</i> | 831 |
| <i>Јеврејска ђесма</i> | 832 |
| <i>Светици</i> | 832 |
| <i>Зизема</i> | 833 |
| <i>Семе</i> | 833 |
| <i>Стијари зајис</i> | 833 |
| <i>Песма христју</i> | 834 |
| <i>На раскрићу</i> | 834 |

V Лирика

| | |
|---------------------------------|-----|
| <i>Човек ѓовори боѓу</i> | 837 |
| <i>Семе</i> | 837 |
| <i>Пуји</i> | 837 |
| <i>Побожна ђесма</i> | 838 |
| <i>Сунце</i> | 838 |
| <i>Слујиње</i> | 838 |
| <i>Песма</i> | 839 |
| <i>Гозба</i> | 839 |
| <i>Боѓу</i> | 839 |
| <i>Најијис</i> | 839 |
| <i>Сенка</i> | 840 |
| <i>Јесења ђесма</i> | 840 |
| <i>Коб</i> | 840 |
| <i>Пусијиња</i> | 841 |
| <i>Ноћ</i> | 841 |
| <i>Песма</i> | 841 |
| <i>Хришћанско ѓролеђе</i> | 842 |
| <i>Тајна</i> | 842 |
| <i>Пујник</i> | 842 |
| <i>Зезде</i> | 843 |
| <i>Поврајак</i> | 843 |
| <i>Химера</i> | 843 |
| <i>Врбас</i> | 844 |
| <i>Своме роду</i> | 844 |

МОЈИ САПУТНИЦИ **845**

| | |
|---------------------------|-----|
| Милорад Ј. Митровић | 847 |
| Петар Кочић | 859 |
| Владимир Видрић | 870 |
| Борисав Станковић | 876 |
| Исидора Секулић | 889 |
| Милан Ракић | 896 |
| Иво Ѓипико | 899 |
| Алекса Шантић | 903 |
| Милета Јакшић | 914 |
| Иво Војновић | |

| | |
|---|------------|
| <i>Велики йисац новоџ Дубровника</i> | 916 |
| <i>Кнез Иво Војновић</i> | 919 |
| ВЕРЗИЈЕ ЕСЕЈА | 921 |
| Милорад Ј. Митровић (1911) | 923 |
| Борисав Станковић (Текст из 1905) | 928 |
| Борисав Станковић (Варијанта из 1907) | 936 |
| Владимир Видрић: <i>Пјесме</i> (1908) | 944 |
| Владимир Видрић (1910) | 947 |
| Петар Кочић (1911) | 952 |
| Петар Кочић (1912) | 959 |
| Иво Војновић | 970 |
| КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ И БЕЛЕШКЕ | 987 |
| <i>Пјесме Риза-бега Капетановића – Љубушака</i> (1893) | 989 |
| <i>Синови боџа мрака</i> , од Радована Кошутећа (1893) | 992 |
| Јанко Веселиновић | |
| <i>Сељанка</i> | 995 |
| <i>Вечности</i> | 997 |
| <i>Балканска царица у Мостару</i> | 998 |
| Властелин Орша (1898) | 1001 |
| Марко Цар: <i>Од Јаграна до Балкана</i> (1898) | 1003 |
| Адам Мицкијевић (1789-1855) | 1005 |
| Биљка о Потапенку | 1009 |
| Сувремени запад са религиозно моралног гледишта | 1010 |
| <i>Невјерна жена</i> од Ђура Шпадијера (1899) | 1011 |
| Иво Ђипико | |
| <i>Приморске душе</i> (1899) | 1012 |
| Нов српски роман [<i>Паузи</i>] (1908) | 1013 |
| <i>Изабране пјесме</i> Силвија Стр. Кранјчевића (1889) | 1014 |
| Светозар Ђоровић (1900) | 1016 |
| Вој. Ј. Илић: <i>Туђински бисер</i> (1901) | 1022 |
| Споменик Војиславу (1902) | 1025 |
| Е. Helperne-Kaminsky: <i>Ivan Tourqueneff d'apres Sa correspondance</i> <i>avec des amis francais</i> (1901) | 1029 |
| Једна социјалистичка књига: <i>Amour libre</i> par Charles Albert | 1031 |
| Иван Цанкар: <i>Вињетте</i> (1908) | 1033 |
| Једна чувена хрватска новела: <i>Тена</i> , Јосипа Козарца (1908) | 1034 |
| Душан Ђокић, преводилац (1908) | 1036 |
| Историја образованости (1908) | 1038 |
| Јован Скерлић | |
| Српска књижевност у XVIII веку | 1039 |
| Писци и књиге | 1040 |
| Франсоа Копе (1908) | 1041 |
| Сава Скарић - Цумбусција: <i>Зембиљ</i> (1908) | 1042 |

| | |
|--|------|
| Петко Тодоров: <i>Идиле</i> (1908) | 1043 |
| Наши најмлађи писци | 1045 |
| Један мали увод (1908) | 1045 |
| Један нов драмски писац - Војислав М. Јовановић (1908) | 1046 |
| О Сими Матавуљу (1908) | 1049 |
| Д. М. Домјанић: <i>Пјесме</i> (1909) | 1050 |
| Анте Анић: <i>Пјесме</i> (1908) | 1052 |
| Мала научна библиотека (1909) | 1053 |
| Отон Зупанчић: Поводом књиге <i>Самоговори</i> (1909) | 1055 |
| Мита Димитријевић: <i>Приче</i> (1910) | 1057 |
| Сили Придом | |
| Сили Придом: <i>Осаме</i> (1910) | 1058 |
| Сили Придом (1910) | 1059 |
| Из песама Сили Придома (1910) | 1061 |
| <i>Развиџак</i> | |
| Нови књижевни лист <i>Развиџак</i> (1910) | 1063 |
| Кочићев лист <i>Развиџак</i> о Скерлићу (1910) | 1064 |
| Једна драма Едмонда Ростана: <i>Орлић</i> (1910) | 1066 |
| Тодор Стеф. Виловски: <i>Моје усјомене</i> (1910) | 1068 |
| Осман Ђикић (1912) | 1069 |
| Пенчо Славејков (1912) | 1070 |
| Гвидо Тартаља: <i>Лирика</i> , предговор (1912) | 1071 |
| Змај | |
| Змај. Поводом деведесетогодишњице (1929) | 1072 |
| За вечни спомен Змају (1929) | 1074 |
| Алекса Шантић | |
| Предговор за <i>Одабране њесме</i> | 1076 |
| <i>Одабране њесме</i> Алексе Шантића | 1079 |

ЧЛАНЦИ 1081

Књижевно време

| | |
|---|------|
| <i>Мирођија</i> (1893) | 1083 |
| Позив на претплату (1897) | 1085 |
| Позив на претплату (1898) | 1086 |
| Српски литерарни конгрес (1899) | 1088 |
| Патриотизам у књижевности (1889) | 1090 |
| Наша питања српским књижевницима (1889) | 1094 |
| Одговори српских књижевника на наша питања (1899) | 1094 |
| <i>La grande encyclopedie</i> (1904) | 1095 |
| Наши писци и наши читаоци (1908) | 1096 |
| О књижевном образовању (1908) | 1098 |
| Књижевни космополитизам (1928) | 1104 |
| Наше књижевно време (1929) | 1106 |

Из уметности

| | |
|-------------------------------|------|
| Таковски устанак (1899) | 1108 |
|-------------------------------|------|

| | |
|---|------|
| Сима Роксандић (1907) | 1111 |
| Модел за споменик Карађорђу (1909) | 1113 |
| Имаћемо Карађорђево споменик (1909) | 1115 |
| Уз цртеже Љубе Ивановића (1909) | 1117 |
| Велики српски вајар Иван Мештровић (1917) | 1118 |
| Српска мистика и Мештровић (1932) | 1120 |
| Два нова уметника (1922) | 1125 |
| О француској духовитости (1929) | 1128 |
| Плес је исто толико продукт расе, као што је музика и слика и песма (1934) | 1131 |
| Дух ренесансе (1938) | 1134 |

Из историје

| | |
|---|------|
| Београђани, отаџбина је у опасности! (1908) | 1137 |
| Словени и Босна (1908) | 1138 |
| Један политички лист (1908) | 1140 |
| Босна и Херцеговина (1909) | 1142 |
| Један српски лист у Бечу (1910) | 1143 |
| Босна и Херцеговина (1910) | 1144 |
| Прокламовање босанског устава (1910) | 1145 |
| Два Рибникара (1924) | 1147 |
| Босна и Херцеговина у нашој историји (1928) | 1150 |
| Реч Југославија (1929) | 1151 |
| Култура нашег сељака (1930) | 1153 |

| | |
|---|-------------|
| ХРОНОЛОГИЈА | 1157 |
| БИБЛИОГРАФИЈА КЊИЖЕВНИХ ДЕЛА ЈОВАНА ДУЧИЋА | 1159 |

PRVA OUTLET KNJIŽARA U SRBIJI - LEO COMMERCE

KNJIŽARA RIZNICA KNJIGA

Poručujte željene knjige putem sajta www.leo.rs ili nas posećujte direktno u ulici Mihajla Bandura 36 u Zemunu u naselju Plavi horizonti.

Na više od 200 kvm očekuje Vas izbor od 20.000 naslova izdavača iz zemlje i regiona.

Za više informacija pišite nam na info@leo.rs ili pozovite:
011/3752-625; 011/3752-626; 011/3752-627; 063/507-334



LEO RIZNICA

Plasman

Knjižara "Riznica knjiga"
Subotićeva br.1 lok. 2
023/512-812, 063/517-874
Zrenjanin

Knjižara "Riznica knjiga br. 3"
TC Bagljaš bb
Bulevar Veljka Vlahovića bb
063/517-874
Zrenjanin

Knjižara "Riznica knjiga br. 5"
Trg srpskih dobrovoljaca 19
0230/29-917 063/517-874
Kikinda

Knjižara "Riznica knjiga br. 1"
Tržni centar bb, kod hotela
"Konak"
031/846-296, 063/517-874
Zlatibor

Knjižara "Riznica knjiga br. 2"
Mihajla Bandura 36
011/375-2626
063/517-874
Zemun

Knjižara "Riznica knjiga br. 6"
Gimnazijska 17
023/510-783
063/517-874
Zrenjanin

I u svim bolje snabdevenim knjižarama
Vaš Leo commerce



Android Market

Leo commerce je prvi izdavač iz Srbije koji svoja izdanja plasira i u digitalnoj formi, eBook formi. Spisak naslova koje možete da čitate preko tablet računara ili Android mobilnih telefona dostupan je na sajtu www.leo.rs i na linku <http://www.leo.rs/e-izdanja.html>

Vaš Leo commerce

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

Б 8

ДУЧИЋ, Јован, 1871-1943

Сабрана дела / Јован Дучић. - Београд : Leo Commerce, 2014 (Београд : Топаловић). - 1170 стр. ; 24 см. - (#Библиотека #Ризница / [Leo Commerce] ; #књ. #1)

Тираж 250. - Стр. 5-9: Јован Дучић / Босиљка Делић. - Хронологија: стр. 1157-1158. - Библиографија књижевних дела Јована Дучића: стр. 1159. - Садржај: Благо цара Радована ; Јутра са Леутара ; Стаза поред пута ; Верујем у бога и у српство ; Градови и химере ; Гроф Сава Владиславић ; Песме ; Моји сапутници ; Верзије есеја ; Књижевни прикази и белешке ; Чланци.

ISBN 978-86-7950-117-2
COBISS.SR-ID 211166732

